

Bestuursprogramma 2023-2027

Water voor nu en later

Voortvarend aan de slag met de watertransitie

Inleiding

Voor u ligt het bestuursprogramma 2023-2027 van Waterschap De Dommel. Het geeft de afspraken weer die in het kader van de formatie zijn gemaakt. Aanleiding voor dit bestuursprogramma zijn de waterschapsverkiezingen, die op 15 maart 2023 zijn gehouden.

Leidraad voor de komende vier jaar: voortvarend aan de slag!

Ons watersysteem is kwetsbaar geworden doordat het klimaat verandert. Het weer wordt extremer. En het gebruik van (grond)water en de vraag naar ruimte nemen toe. Dit leidt tot dalende grondwaterstanden. Bovendien is ons water, ondanks al onze inspanningen, nog steeds niet schoon genoeg. Daarnaast zien we ook andere uitdagingen in de leefomgeving. Denk aan natuurherstel, de energie- en landbouwtransitie en de woningbouwopgave. Ons watersysteem speelt een cruciale rol in ál deze uitdagingen. Daarom werken we aan een toekomstbestendige waterhuishouding in 2050, waarbij het watersysteem duurzaam hersteld is. Dit vraagt om een fundamenteel andere aanpak van het waterbeheer, een trendbreuk. Water en bodem zijn sturend. We noemen deze aanpak de watertransitie.

De doelen en de aanpak zijn al vastgelegd in richtinggevende beleidskaders van het waterschap. Het Waterbeheerprogramma en het handelingsperspectief watertransitie zijn daarbij toonaangevend. Ook het rapport "Zonder water geen later" (september 2022) van de Brabantse droogtecommissie beschouwen wij als belangrijk uitgangspunt voor onze opgave.

Wij staan achter deze kaders en uitgangspunten. De beleidsplannen blijven onverminderd van kracht. Het bestuur wil doorpakken. Het zet de komende bestuursperiode volop in op uitvoering van maatregelen en interventies. Dit om de nodige resultaten te bereiken om te komen tot watersysteemherstel. Dit vereist ook een verschuiving in de manier waarop we besturen: van richting geven naar sturen en uitvoeren. *Voortvarend aan de slag* is daarbij de leidraad van dit bestuur voor de komende vier jaar.

Leeswijzer

Binnen de vastgestelde kaders zet het bestuur accenten voor een daadkrachtige uitvoering. De opgaven worden niet volledig omschreven en uitgewerkt in dit bestuursprogramma. Daarvoor dient het Waterbeheerprogramma. Dit is een bestuursprogramma op hoofdlijnen. Het beschrijft de bestuurlijke plannen voor de uitvoering. Het bestuursprogramma kent veel gewicht toe aan de thema's waterbeschikbaarheid en de waterkwaliteit. Hier liggen enorme opgaven voor het waterschap, de gebiedspartners en onze inwoners. Deze thema's beschrijven we in de hoofdstukken 2 en 3. De thema's hangen nauw samen met de Kader Richtlijn Water. Hoe het bestuur de komende bestuursperiode gaat sturen op de uitvoering van deze richtlijn, staat omschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 benoemen we andere opgaven en voornemens, die raken aan een toekomstbestendig watersysteem als onderdeel van een toekomstbestendige leefomgeving. De financiële kaders vindt u in hoofdstuk 5. Tot slot leest u in hoofdstuk 6 enkele aandachtspunten voor bestuur en organisatie. Meer informatie over het Waterbeheerprogramma, het handelingsperspectief watertransitie en het rapport 'Zonder water geen later', vindt u in bijlage 1. De portefeuillevindeling van de dagelijks bestuursleden staat in bijlage 2.

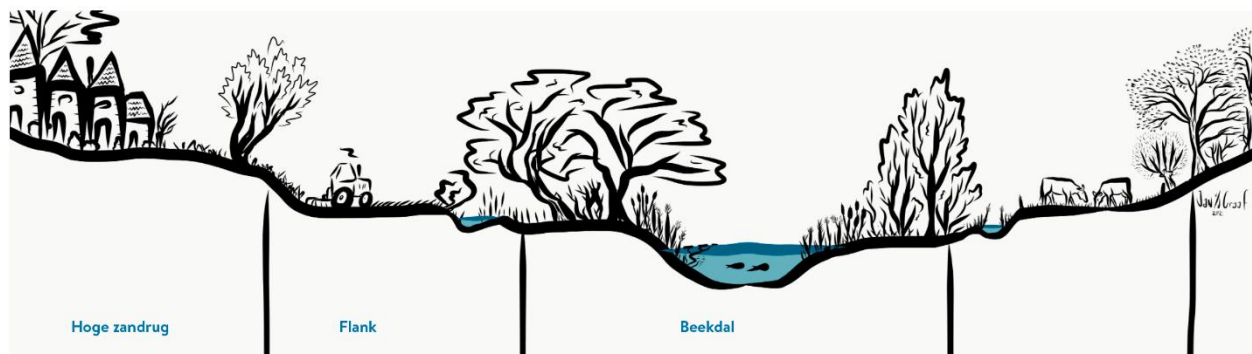
Tot slot

Er zijn telkens drie categorieën waarover het bestuur afspraken heeft gemaakt. Deze onderverdeling helpt u om te weten hoe het bestuur denkt over een onderwerp. De drie categorieën zijn:

- agenderen: dit gaat om plannen of nieuwe ideeën, nader te onderzoeken op scope en haalbaarheid;
- uitgangspunten: partijen hebben elkaar gevonden op uitgangspunten. Details worden later uitgewerkt;
- concrete afspraken: partijen hebben thema's uitgediept en concreet vastgelegd in het bestuursprogramma.

1. Waterbeschikbaarheid vergroten met actief grondwaterbeheer

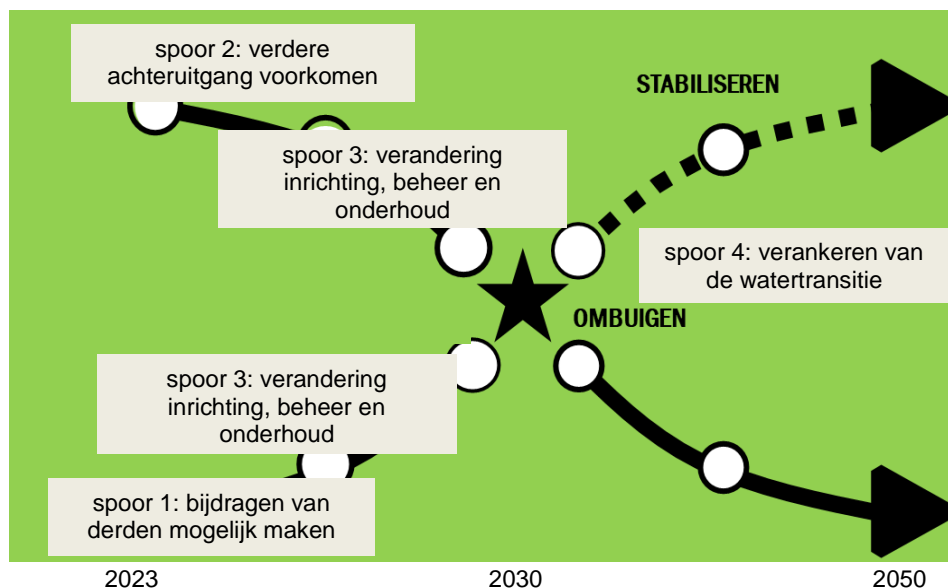
In het Waterbeheerprogramma 5 staat het kader voor de watertransitie omschreven. Dit kader is daarna vertaald naar tactische uitgangspunten per gebied. Die staan in het 'handelingsperspectief watertransitie'. In lijn met de watertransitie gaan we water vasthouden en integraal werken aan de hand van een gebiedsgerichte aanpak. Het gaat niet meer alleen om het beekdal, maar om het hele beekdallandschap. Van hoge zandrug naar de flanken en het beekdal. Water en bodem zijn daarbij sturend voor de ontwikkelingen, functie volgt peil. Onze waterdoelen zijn omschreven in de programma's Droge Voeten, Schoon Water en Voldoende Water. Waterbeschikbaarheid is van belang. Want door een groeiende vraag naar water en klimaatverandering is dit geen vanzelfsprekendheid meer. Dit is uitgebreid omschreven in het programma Voldoende Water in het Waterbeheerprogramma. De komende vier jaar benut het bestuur om actief grondwaterbeheer binnen het beheergebied van De Dommel nader vorm te geven en te implementeren.

Figuur 1: dwarsdoorsnede van het landschap met het beekdal, de flanken en hoge zandruggen.

Transitieopgave

Om als waterschap in transitie te komen, ontwikkelen we beleid en interventies op het grondwaterbeheer. Dit doen we langs vier sporen. De vier sporen zijn gericht op het afbouwen en uitfaseren van huidige activiteiten, die haaks staan op de watertransitie. En het opbouwen en ombuigen van nieuwe, gewenste activiteiten.

Figuur 2: transitieopgave

De vier sporen vormen een samenhangend geheel van maatregelen. Het jaar 2030 is het omslagpunt. De energie en de activiteiten in het beheergebied passen hierbij meestal binnen de watertransitie (2030 wordt in bovenstaande afbeelding gemarkeerd met de ster). De komende periode (tot uiterlijk 2030) gebruiken we om onze partners te verleiden en te stimuleren om maatregelen te gaan treffen. Vanaf 2030 ziet het waterschap minder ruimte voor vrijblijvendheid. Deze tijdlijn is al bepaald in het handelingsperspectief van het waterschap (februari 2023 vastgesteld in het algemeen bestuur).

Spoor 1: Bijdragen derden aan de watertransitie mogelijk maken

Het waterschap motiveert en stimuleert partners in het gebied om zich aan de nieuwe situatie aan te passen. Het waterschap kan hiervoor kennis en middelen beschikbaar stellen. Of bijvoorbeeld belemmerende regelgeving wegnemen. Het is een uitgestoken hand om te ondersteunen. Om goed gedrag te belonen en extra inspanningen te doen om toe te groeien naar een duurzaam watersysteem. Dit als basis voor een toekomstbestendige leefomgeving. Daarbij denken we aan het principe 'voor wat hoort wat'. Creatieve ideeën, nieuwe richtingen en innovaties gaan het mogelijk maken dat op gebiedsniveau verder te concretiseren. Daartoe wordt onder andere een stimuleringsregeling buitengebied ingesteld (zie verderop in het bestuursprogramma).

Spoor 2: Verdere achteruitgang voorkomen

Het Waterbeheerprogramma schetst de visie van de waterhuishouding voor de lange termijn. Een belangrijke eerste stap is het verbieden van ontwikkelingen die leiden tot een achteruitgang van de waterhuishouding en het grondwater. Denk daarbij aan ontwikkelingen die leiden tot meer afvoer van water uit het beheergebied en/of afname van de kwel. Dit is noodzakelijk om te komen tot watersysteemherstel. Bovendien is het waterschap wettelijk verplicht zorg te dragen voor het grondwater. Er is een verbod op achteruitgang ingesteld door Europa. Dit vraagt om aanpassing van de Waterschapsverordening.

Spoor 3: Ontwikkeling en uitwerking actief grondwaterbeheer

We zijn als waterschap ook zelf aan de slag met de watertransitie. We richten het beheer en onderhoud van het watersysteem optimaal in op infiltreren en minder op afvoeren. Verder stellen we beleidsregels op om het actief grondwaterbeheer verder vorm en inhoud te geven.

Spoor 4: Verankeren van de watertransitie in beleid en regelgeving

De koers van het waterschap staat duidelijk omschreven in het Waterbeheerprogramma. Dit kader is pas verankerd als ook de regelgeving van het waterschap hierop is geactualiseerd. De komende 4 jaar nemen we het langetermijnperspectief (2030 en verder) voor gebruikers van grondwater op in onze beleidsregels en de Waterschapsverordening. Zo weten gebruikers waar ze aan toe zijn. Dit is gewenst en nodig om rechtmatig en volgens de beginselen van behoorlijk bestuur te werken.

Uitgelicht:

Stimuleren van de watertransitie in het landelijk gebied

De vorige bestuursperiode is succesvol geïnvesteerd in een klimaatadaptatieregeling. Hiermee ondersteunen we gewenste initiatieven in het stedelijk gebied financieel en stimuleren we die. Om ook in het landelijk gebied de noodzakelijke watertransitie vlot inhoud en uitvoering te geven, wil het bestuur in 2023 stimuleringsmaatregelen uitwerken. Denk aan een stimuleringsregeling voor slootomvorming, blauwe diensten en groen-blauwe dooradering. Zo dragen grondeigenaren en bijvoorbeeld natuurterreinbeheerders op hun eigen grond duurzaam bij aan de watertransitie. Maar ook het herwaarderen van gronden en het aanbieden van ruilgrond is mogelijk. Dit zijn (extra) middelen om te komen tot een klimaatbestendige leefomgeving in het landelijk gebied in 2050. Stimuleren kent daarbij meerdere vormen. In financiële zin, maar ook in de vorm van medewerking (kennis, kunde, experimenteerruimte) van het waterschap. Toepassing van het principe 'voor wat hoort wat' gaan we onderzoeken. Daar waar mogelijk creëren we meer investeringen door aan te sluiten bij andere regelingen (zoals het Brabants Programma Landelijk gebied). En werken we als overheden aanvullend met elkaar. We zien ook een mogelijke koppeling van deze stimuleringsmaatregelen met de inzet van de Bedrijfs- Bodem en Waterplannen.

We reserveren hiervoor jaarlijks middelen in de begroting. Beginnend met 2 miljoen euro in 2024, met de bedoeling deze gelijkmatig te laten oplopen tot 4 miljoen euro in 2027. Na twee jaar evalueren we de regeling aan de hand van de ervaringen van gebruikers.

Waterbeschikbaarheid - afspraken voor 2023 - 2027

Op het niveau van agenderen:

- Instellen van een stimuleringsregeling landelijk gebied (indicatief: €2 mln./jaar, oplopend tot €4 mln./jaar; hoogte nader te bepalen door AB); invoering in 2024.
- We willen waterbesparing aantrekkelijk maken: bijvoorbeeld door het koppelen van belasting aan het waterverbruik (het zgn. financiële waterspoor zuiveringsheffing).
- Beleid kleine grondwateronttrekkingen bij particulieren en bedrijven (n.a.v. resultaten van de registratieplicht).
- Agenderen bij andere partijen:
  - progressieve tarieven drinkwatergebruik bij bijv. drinkwaterbedrijf;
  - financiële waterspoor bij Rijksoverheid;
  - aanpassing van bouwbesluiten.

Op het niveau van uitgangspunten:

- De acties uit het breed bestuurlijk grondwateroverleg Brabant (BBG) ten aanzien van beregening (Beregening 1.0) en de bepaling van het gewenst grondwaterregime strak sturen en zo mogelijk in tijd naar voren halen.
- Grondeigenaren die aantoonbaar extra water conserveren mogen hier ook de vruchten van plukken. Dit principe van 'voor wat hoort wat' wordt verder uitgewerkt.
- Ondersteunend en flankerend innovatiebeleid voor het behalen van onze waterdoelen (watertransitie).
- Standstill op totaal van aantal en omvang onttrekkingen in alle gebieden.
- Wij willen grondwater van onttrekkingen bij infrastructurele werken, overige bouwwerken en industrie nuttig inzetten en hergebruiken. Dit kan door wateraanbod en -vraag te koppelen (waterbank, infiltratie, e.d.) en door vergunningen te actualiseren.
- Vereenvoudiging van beheerregels voor grondwateronttrekkingen t.b.v. beregening (beregeningbeleid 1.0). We willen toe naar een duidelijk kader voor gebruikers, het hele jaar rond en op alle gewassen i.p.v. alleen grasland.
- De Bedrijfs Bodem- en Waterplannen toetsen en inhoudelijk koppelen (in de vergunning) aan de inzet en het gebruik van (grond)water.
- Heroverweging van bestaande onttrekkingen in relatie tot kwetsbare functies; bepalen van gewenste grondwaterregime.

Waterbeschikbaarheid - afspraken voor 2023 - 2027 (vervolg)

Op het niveau van concrete afspraken:

- Opstellen beleidskader actief grondwaterbeheer De Dommel (2024), en waar nodig verankering in regelgeving.
- We gaan in 2023 de mogelijkheden verkennen van de inzet van de regels van de Waterschapsverordening voor het beregeningsbeleid.
- Uitwerken en instellen van een verdringingsreeks bij extreme waterschaarste, specifiek voor het beheergebied van De Dommel. Uitgangspunt hierbij is dat dit voor alle sectoren van toepassing is. Daar waar we geen bevoegd gezag zijn, appelleren we partners via het Breed Bestuurlijk overleg Grondwater en onze bestuurlijke relaties voor overeenkomstige toepassing (bijv. voor grote onttrekkers).
- Uitvoeren van een of meerdere pilots voor het grondwater- en systeemherstel. We willen inzetten op pilots waarvan we de meeste impact verwachten. We gebruiken ideeën en de energie vanuit de samenleving.
- Evaluatie en zo nodig organisatorische aanpassing van het grondwaterbeheer in 2024 (bepaling benodigde omvang, kosten aan systemen en middelen, etc.)
- Over 4 jaar heeft het waterschap het beheer en onderhoud van het watersysteem maximaal gericht op vasthouden en infiltreren van water. We aanvaarden de gevolgen daarvan. Het peilbeheer is daarbij een belangrijke knop om aan te draaien. Daartoe stellen we beleidsregels vast.
- Verdergaande digitalisering: validering van het monitoringssysteem grondwater en verdere uitwerking van het Water Kennis Centrum.
- Uitwerking gewenste grondwaterregime op deelgebiedsniveau.
- Aanpassing waterschapsverordening 2023/2024

2. Schoon en gezond water door actieve sturing op waterkwaliteit

De watertransitie, maar ook klimaatverandering, de bevolkingsgroei en verstedelijking vragen dat we anders gaan denken over Schoon Water. Dit betreft zowel de waterkwaliteit van ons water na zuivering (het effluent) als de waterkwaliteit in het watersysteem. We moeten als gebruikers van water anders met ons water omgaan om de waterkwaliteit te verbeteren.

Een integrale langetermijnvisie op Schoon water

We werken de komende bestuursperiode aan een integrale visie. Zo kunnen we slim inspelen op, interveniëren en investeren gericht op de lange termijn. Dat raakt onze afvalwaterzuiveringen, het transportstelsel en het watersysteem.

De eerste contouren van deze visie tekenen zich al af. Door afkoppelen en het adagium 'Wat schoon is moet schoon blijven' stroomt minder regenwater naar de afvalwaterzuiveringen. Het sluiten van kringlopen, decentraal zuiveren, modulaire infrastructuur en het transportstelsel zijn belangrijke thema's om te verkennen in deze toekomstvisie. We willen in 2027 op tenminste 2 locaties actief bezig zijn met decentraal zuiveren.

Afvalwaterzuivering naar een hoger niveau tillen

Er zijn significante investeringen nodig om de bestaande infrastructuur toekomstbestendig te maken. Er zijn extra inspanningen op onze waterzuiveringen nodig. Zo kunnen we voldoen aan regelgeving, zoals de Kader Richtlijn Water (KRW) en mogelijke nieuwe regelgeving zoals Richtlijn Stedelijk Afvalwater (RSA). Niet alleen nutriënten vragen om inzet, ook microverontreinigingen zoals medicijnresten, drugsafval en microplastics zijn een toenemend probleem.

Investeren met hulp van assetmanagement en innovatie

Het transporteren en zuiveren van het afvalwater via het ondergronds transportstelsel en de afvalwaterzuiveringen is niet vanzelfsprekend. Installaties en infrastructuur die het einde van hun levensduur naderen of groot onderhoud nodig hebben, vragen extra investeringen om de kwaliteit op een verantwoord niveau te houden. De investeringen in de waterketen kennen een programmatische aanpak via assetmanagement. Ten aanzien van het ondergrondse transportstelsel (leidingen) investeren we de komende vier jaar in de noodzakelijke vervangingen. Calamiteiten lossen we op. Tegelijkertijd werken we aan een langetermijnvisie en strategie voor het transportstelsel van de toekomst (als onderdeel van de visie op Schoon Water).

Het realisatievermogen van de organisatie en de markt is gelimiteerd. Dit vraagt om keuzes in ambities bij doelbereik en het tijdstip van realisatie. Voldoen aan de laatste veiligheidsnormen, uitvoeren van instandhoudingsopgaven en voldoen aan (inter-)nationale regelgeving zijn hierbij kaderstellend. We werken daarnaast innovatief en kijken naar optimalisaties binnen de huidige infrastructuur. Door middel van verdere digitalisering zoals via bijvoorbeeld digital twins (een virtuele kopie van de werkelijkheid) kunnen we effectiever en efficiënter sturen in de waterketen. Hiermee werken we ook aan het verlagen van maatschappelijke kosten. Ook gaan we nieuwe samenwerkingsmogelijkheden met externe partijen onderzoeken.

Grotere inzet op bronaanpak in de keten en in het watersysteem

Voorkomen is beter dan genezen. Het voorkomen dat milieuvreemde stoffen het watersysteem belasten vraagt niet alleen om end of pipe oplossingen maar ook om een stevige, innovatieve bronaanpak. Van ons als waterschap, van andere overheden en bedrijven. De bronaanpak is

onderdeel van de integrale langetermijnvisie op Schoon Water. Naast inzetten op bewustwording, zetten we onze bevoegdheden in om de bronaanpak te vergroten. Wij zetten in op meer preventie en strengere normen, door actualisatie van de lozingsvergunningen (de puntbronnen, zoals de afvalwaterzuiveringen en bedrijven). Ook onderzoeken we een aanpak van de diffuse bronnen in ons gebied.

Waterkwaliteit - afspraken voor 2023 - 2027

Op het niveau van agenderen:

- Uitwerken van een integrale langetermijnvisie op schoon water.
- Bronaanpak: verhoogde ambitie.

Op het niveau van uitgangspunten:

- Afvalwaterzuiveringen: forse investeringen zijn nodig op gebied van nutriënten, medicijnresten en microverontreinigingen.
- Afvalwaterzuiveringen: we innoveren en werken met assetmanagement.
- Ondergrondse infrastructuur (transportstelsel): we doen noodzakelijke vervangingen.
- We stimuleren circulariteit in de afvalwaterketen en onderzoeken verdere mogelijkheden.

Op het niveau van concrete afspraken:

- Decentraal zuiveren: aan de slag met twee pilots in 2027.

3. Kader Richtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is sinds 2000 van kracht. De KRW heeft als doel een gezonde ecologische toestand en goede waterkwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater te waarborgen in 2027. Het waterschap moet zich houden aan deze richtlijn. Het bestuur hecht grote waarde aan het behalen van deze doelen, omdat dit in lijn is met de waterdoelen. De richtlijn is vertaald naar een pakket van voorgenomen maatregelen, zoals verdergaande waterzuivering, de aanleg van vispassages, natuurvriendelijke oevers en beekherstel. Een groot deel van deze maatregelen is al uitgevoerd. Maar er ligt nog een grote opgave op weg naar het 'afrekenmoment' eind 2027.

Van beekherstel naar watersysteemherstel

Uitvoering geven aan de Kaderrichtlijn Water is een belangrijk onderdeel van het werk van Waterschap De Dommel. We hebben daar al jaren hard aan gewerkt en ook veel bereikt. We zijn daar nu ook mee bezig in lopende projecten. We staan achter de ambitie van de KRW en daar blijven we ons ook de komende jaren voor inzetten.

Een realisatiegraad van 100% van de voorgenomen maatregelen per 2027 is nauwelijks realistisch, ondanks een stevige inzet door het waterschap en zijn partners. Zelfs als we alle voorgenomen maatregelen van de KRW volledig zouden uitvoeren, leidt dit niet tot een duurzaam watersysteemherstel. Er zijn meer fundamentele ingrepen nodig voor een robuust en toekomstbestendig watersysteem. Dit betekent dat we ons (meer) moeten gaan richten op de flanken en hogere zandruggen. Alleen op die manier komen we op de lange termijn tot een robuust en toekomstbestendig watersysteemherstel.

Tot nu toe voeren we vooral KRW-maatregelen uit in de beekdalen. Als we hiermee doorgaan, moeten we in de jaren na 2027 in dezelfde gebieden aanvullende maatregelen gaan treffen. Daarbij voorzien we ook een ander gewenst profiel bij de inrichting van de beekdalen. Het bestuur wil de komende bestuursperiode gaan voor doelrealisatie van de KRW, (het watersysteemherstel) met een afgewogen mix van middelen en menskracht in het watersysteem en de waterketen. Verspreid over de hoge zandruggen, de flanken en de beekdalen. Rekening houdend met de ecologische, hydrologische, sociale, financieel-economische en juridische aspecten.

Vorbereiden besluitvorming

Het bestuur streeft hierbij naar gedegen bestuurlijke besluitvorming. Het dagelijks bestuur neemt het algemeen bestuur aan de voorkant mee in de strategische overwegingen van de aanpak. Het werkt daarna een AB-voorstel uit, dat ter besluitvorming aan het AB wordt voorgelegd. In de tussentijd werken we verder aan de voorbereiding en realisatie van KRW-maatregelen binnen de afgesproken kaders.

KRW - afspraken voor de komende bestuursperiode

Op het niveau van agenderen:

Programmering van menskracht en middelen op gebied van realisatie: een afgewogen mix van realisatiemaatregelen ten behoeve van de KRW en de watertransitie.

4. Sturen op de toekomstbestendige leefomgeving

Het bestuur zet zich in voor een toekomstbestendige leefomgeving. In aanvulling op het waterbeheerprogramma, zetten wij de komende jaren accenten op de gebiedsgerichte aanpak, verstedelijking, klimaatneutraliteit en circulariteit.

Met onverminderde energie werken we aan de gebiedsgerichte aanpak

Een toekomstbestendige leefomgeving en de watertransitie realiseren we niet alleen. We doen het samen met vele partners, inwoners en grondeigenaren. We hanteren daarbij een werkwijze met uitgangspunten zoals geformuleerd in het WBP5:

1. we zijn een activerende overheid - stellen kaders en agenderen;
2. we stimuleren anderen om te veranderen;
3. we gaan naar een integrale gebiedsgerichte aanpak;
4. we differentiëren per gebied aan de hand van knelpunten.

Met de integrale gebiedsgerichte aanpak (GGA) stuurt het waterschap op herinrichting van gebieden voor een toekomstbestendig bodem- en watersysteem. We gaan daarbij van een beekdalgerichte naar een gebiedsgerichte aanpak. Onze aandacht gaat naast het beekdal ook uit naar de flanken, de hoge zandruggen en bebouwd gebied. Water en bodem zijn sturend in de aanpak. Het recent vastgestelde handelingsperspectief watertransitie en de aanbevelingen uit het rapport 'Zonder water geen later'¹, vormen het uitgangspunt van het waterschap voor de gebiedsplannen. Met de participatie van belanghebbenden in het gebiedsproces, willen we het draagvlak voor de maatregelen en inrichting van het gebied verhogen.

Er zijn in totaal zeven gebieden in ons beheergebied waar we werken met een gebiedsgerichte aanpak. Op de hoge zandruggen is het waterschap in drie gebieden trekker van deze aanpak (de aanjager en coördinator van het proces). In vier gebieden zit het waterschap als deelnemer aan tafel in het gebiedsproces. In de overige gebieden gaan we in de basis niet zelf aan de slag, maar ondersteunen we initiatiefnemers met onder andere ambitiekaarten. Vanuit het perspectief van een toekomstbestendig watersysteem zijn de kansen voor het gebied op kaart gezet.

Slim omgaan met water bij de verstedelijking van het beheergebied

Ook voor stedelijk gebied hanteren we het uitgangspunt 'water en bodem sturend'. De Signaleringskaart watersysteem en Ambitieladder binnenstedelijke en binnendorpse inbreiding, die de Brabantse waterschappen en de provincie hebben opgesteld, zijn hierbij een belangrijke leidraad. Wij blijven een actieve rol innemen in de bestuurlijke overleggen om het belang van de watertransitie en klimaatadaptatie te benadrukken. We werken hierbij nauw samen met gemeenten, onder andere via het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en de Omgevingswet. We hebben een klimaatadaptatieregeling voor het stedelijk gebied.

We gaan grijswatercircuits (hergebruik van hemelwater) stimuleren. Hiervoor gaan we lobbyen voor het aanpassen van het bouwstoffenbesluit, Hiermee maken we grijs water voor huishoudelijk gebruik mogelijk. We gaan pilots doen om de invoering van grijswatercircuits te stimuleren.

---

¹ Vooral de infiltratie opgave, zie blz. 144-147 van het rapport.

Voortvarend op weg naar een klimaatneutraal waterschap

Onze ambitie voor klimaatneutraliteit willen we verhogen. We sluiten daarbij aan bij de ambitie van de Unie van Waterschappen: we streven naar klimaatneutraliteit in 2035 (i.p.v. 2050). Het gaat daarbij om de uitstoot van CO₂, methaan en lachgas, over zowel onze eigen emissies als de emissies in de keten. We werken het komende jaar uit wat daar precies voor nodig is en programmeren die acties. Daarbij kijken we ook naar onze prestaties op de CO₂-Prestatieladder en interne CO₂-beprijzing. Ook kijken we waar we aan kunnen haken bij andere opgaven, zowel in het watersysteem als de waterketen.

Naast deze verhoogde ambities handhaven we onze energiedoelstelling. Het waterschap wil vanaf 2025 energieneutraal kunnen werken, ook wanneer de energievraag in de toekomst toeneemt. De strategie die het algemeen bestuur in februari 2022 heeft vastgesteld, blijft daarbij onze leidraad.

Circulariteit heeft de toekomst

Het vergroten van de circulariteit in de keten en het watersysteem heeft prioriteit. Door te denken in kringlopen maken we van afvalstoffen nieuwe grondstoffen. Die kunnen we eventueel op de markt zetten. Denk aan de afzet van maaisel en de productie van biobased kunststof uit slib (Phario/Caleyda). De groengasinstallatie op RWZI Tilburg is een voorbeeldproject. Een kwaliteitsverbetering van effluentwater biedt kansen om gezuiverd water als grondstof te hergebruiken. We brengen in kaart waar de mogelijkheden voor hergebruik van effluent en hergebruik van grijswater liggen en bepalen een strategie. Waar mogelijk doen we ervaring op met decentraal zuiveren en het grijswatercircuit zoals bij de pilot Brainport Smart District.

Verder versterken van biodiversiteit en dierenwelzijn

Wij blijven ons inzetten voor versterking van de biodiversiteit. Biodiversiteit draagt bij aan schoon water, schone lucht en een vruchtbare bodem. Het is essentieel voor een klimaatrobuuster watersysteem en toekomstbestendige leefomgeving. Helaas gaat de biodiversiteit nog steeds achteruit. Daarom speelt ecologie een belangrijke rol in onze afwegingen. We stimuleren anderen te zorgen voor gezonde bodem. We faciliteren (samen met de provincie en andere waterschappen) de Brabant brede impuls voor biodiversiteit. Dit doen we bijvoorbeeld door het stimuleren van blauw-groene dooradering in de GGA.

We onderzoeken hoe wij bij uitvoering van onze taken nog beter oog kunnen hebben voor het dierenwelzijn.

Afspraken voor 2023 - 2027

Op het niveau van agenderen:

- Circulariteit: bepalen van strategie en het opdoen van (meer) ervaring.

Op het niveau van uitgangspunten:

- Gebiedsgerichte aanpak: handelingsperspectief en water en bodem zijn sturend.
- Klimaatdoelstelling: we streven naar klimaatneutraliteit in 2035.
- Circulariteit en verstedelijking: stimuleren van grijswatercircuits door middel van lobby en pilots.
- Versterken biodiversiteit en dierenwelzijn.

5. Financiën en belastingen

De ambities van het waterschap brengen kosten met zich mee. In dit hoofdstuk leest u hoe het bestuur de komende vier jaar stuurt op de financiën van het waterschap. Daarvoor hebben we een tweetal uitgangspunten geformuleerd. Dat biedt houvast in het financieel beleid. Ook de belastingen komen in dit hoofdstuk aan bod.

Uitgangspunten voor de financiële kaders

Het bestuur staat achter de geformuleerde waterdoelen van het waterschap. Wij streven daarbij naar een realistisch en uitvoerbaar ambitieniveau. Wij realiseren ons dat er grote opgaven voor ons liggen. Het financiële kader van de voorgaande bestuursperiode (een maximale jaarlijkse stijging van de belastingopbrengsten van inflatie + 2%) past daar niet meer bij. Daarnaast willen wij de rekening, de opgaven en de risico's niet doorschuiven naar toekomstige generaties. Hieruit volgen twee uitgangspunten, die samen taakstellend zijn voor het financiële beleid van Waterschap De Dommel. We zoeken uiteraard synergie met onze partners om daar waar mogelijk gezamenlijke investeringen te doen.

1. Sturen op gemiddelde, jaarlijkse stijging van de totale belastingopbrengsten: maximaal 8% + inflatie

Dit bestuursprogramma is een programma op hoofdlijnen. Thema's die geagendeerd zijn, werken we verder uit aan de hand van bestuurlijke keuzes. De financiële gevolgen maken we inzichtelijk via de reguliere Planning- en Controlcyclus (afgekort: P&C-cyclus). We blijven als bestuur altijd kritisch op investeringen en exploitatielasten, die we in de meerjarenbegroting opnemen. Zo houden we de lasten betaalbaar en ontwikkelen de belastingopbrengsten en tarieven zich enigszins gelijkmatig. De controlerende en kaderstellende bevoegdheid ligt hiervoor bij het algemeen bestuur. Bij de wens voor nieuwe ambities stellen we ook de vraag met welke ambities we kunnen minderen of stoppen. Zo brengen we focus aan in onze doelstellingen.

Binnen deze context introduceren we een plafond voor onszelf voor de groei van de totale belastingopbrengsten, als middel om te kunnen sturen op een geleidelijke tariefontwikkeling. Als financieel kader hanteren we het uitgangspunt van een gemiddelde jaarlijkse groei van de totale belastingopbrengsten van maximaal 8%, bovenop de inflatie.

We agenderen tevens een vooruitblik op onze investeringen halverwege deze bestuursperiode. Hierbij beogen we ook op de lange termijn te sturen op een (zoveel als mogelijk) geleidelijke spreiding van de investeringen.

2. Sturen op de schuldenlast: een schuldenquote van minder dan 350%

Naast de belastingopbrengsten sturen we op een gematigde schuldenlast. Dat doen we aan de hand van de schuldenquote: de verhouding tussen de langlopende leningen en de belastingopbrengsten van het waterschap. De huidige schuldenquote is 250%². Gezien de opgaven van het waterschap en het bijbehorende investeringsprogramma, stijgt de schuldenquote aanzienlijk. Voor de komende bestuursperiode hanteert het bestuur het uitgangspunt van een maximum schuldenquote van 350%. Dit uitgangspunt is taakstellend. Ook voor de lange termijn (2035 en verder) sturen we op een maximum schuldenquote van 350%, omwille van een gezonde schuldenlast voor toekomstige generaties. Voorts willen we de lasten voor toekomstige generaties verder beperken. Momenteel activeren we bouwrente en uren die betrekking hebben op onze investeringen. Dat willen we op termijn afschaffen. Hiervoor gaan we met het algemeen bestuur verkennen wat de beste manier is om de overstap laagdrempelig(er) en geleidelijk te kunnen maken.

---

² Dit betreft de schuldenquote op 31 december 2022.

Verkennen van nieuwe inkomsten

Verbrede grondwaterheffing

Het waterschap wil nieuwe inkomstenbronnen verkennen. We volgen de ontwikkelingen bij de provincie Noord-Brabant om te komen tot een verbrede grondwaterheffing. Wij ondersteunen daarbij het uitgangspunt 'de gebruiker betaalt'. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek bij de provincie, beraden we ons als waterschap op eigen mogelijkheden voor de toepassing van dit instrument.

Verkennen legesverordening

Wij mogen leges heffen om de kosten die we maken voor het verlenen van vergunningen te dekken. Dit doen wij al ruim 20 jaar niet meer. Wij gaan het (opnieuw) invoeren van een legesverordening onderzoeken. De te verwachten opbrengsten en de lasten voor inning maken we inzichtelijk bij de begroting 2024. Een voorstel voor het al dan niet invoeren van een legesverordening leggen we eind 2023 voor aan het AB.

Belastingen

Herziening belastingstelsel en de kostentoedelingsverordening

Recent heeft het kabinet het wetsvoorstel tot aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen in procedure gebracht. In dit wetsvoorstel is een nieuwe methode voor de berekening van de watersysteemheffing opgenomen. De verwachting is dat de nieuwe wet op 1 januari 2025 in werking treedt. Wij bereiden in 2024 voor het algemeen bestuur een voorstel voor actualisatie van de kostentoedelingsverordening voor. Zo kunnen we als waterschap voldoen aan het nieuwe belastingstelsel.

Inning belastingen: toekomstbestendige organisatie

Inwoners, bedrijven en eigenaren van vastgoed, natuurterreinen en landbouwgrond betalen belastingen om de kosten van het waterschap te kunnen dekken. Hiervoor int het waterschap belasting. In 2022 is een onderzoek gestart naar een toekomstbestendige organisatie van deze belastingtaak. We onderzoeken daarbij verschillende mogelijkheden. In 2023 leggen we een voorstel aan het algemeen bestuur voor over de toekomstige organisatie van de belastinginning. Het bestuur vindt het in de keuze voor de organisatie belangrijk dat het waterschap voldoende zichtbaar is. En zich kan onderscheiden van andere (water)partners. Ook zijn effectiviteit en efficiëntie belangrijk. Dit draagt bij aan de juiste beeldvorming over het waterschap bij een brede groep belanghebbenden.

Nieuwe norm voor kwijtschelding

Inwoners met een (bijstands)uitkering komen nu in aanmerking voor kwijtschelding bij De Dommel als hun betalingscapaciteit lager is dan 95% van het bijstandsniveau. Hiermee hanteren wij een strengere kwijtscheldingsnorm dan alle gemeenten in ons gebied en alle andere waterschappen in het land. Coalitiepartijen zijn het erover eens dat we de kwijtscheldingsnorm voor burgers willen vaststellen op 100% van het bijstandsniveau. Dit vanuit sociaal oogpunt en een consistent en uitlegbaar beleid van overheidsinstanties. Hiervoor werken we op korte termijn een voorstel uit. We onderzoeken of deze kwijtscheldingsnorm ook voor andere doelgroepen met hetzelfde inkomensniveau (denk bijvoorbeeld aan kleine ondernemers) mogelijk kan worden gemaakt.

Financiën en belastingen - afspraken voor 2023 - 2027

Op het niveau van agenderen:

- Herziening kostentoedelingsverordening (2024).
- Inning belastingen: een toekomstbestendige organisatie.
- Verkennen van nieuwe inkomsten: verbrede grondwaterheffing en leges.

Op het niveau van uitgangspunten:

1. Sturen op jaarlijkse, gemiddelde stijging van de totale belastingopbrengsten: maximum 8% + inflatie
2. Sturen op de schuldenquote: minder dan 350%
  - Taakstellend voor de komende bestuursperiode
  - Uitgangspunt voor 2035 en verder.

Op het niveau van concrete afspraken:

- Kwijtscheldingsnorm voor burgers naar 100% van de bijstandsnorm.

6. Bestuur en organisatie: zichtbaar, wendbaar en slagvaardig

De uitdagingen van de watertransitie maken dat het bestuur en de organisatie zich ook moeten aanpassen. We moeten ons wendbaar organiseren, slagvaardig opereren en zichtbaar maken waarom bodem en water sturend moeten zijn.

Bestuur

We zien dat de wereld om ons heen snel verandert. Daarom hebben we dit bestuursprogramma op hoofdlijnen uitgewerkt. In verschillende hoofdstukken hebben we onderwerpen geagendeerd die vragen om nadere strategische, bestuurlijke keuzes. We plaatsen strategische bestuurlijke keuzes op de strategische agenda (zie aan het eind van dit hoofdstuk). Zo stellen we het AB beter in staat om zijn kaderstellende en richtinggevende rol te vervullen. We kunnen zo op tijd de beeld- en oordeelsvorming over de betreffende onderwerpen starten. Deze strategische agenda is dynamisch.

We zijn een slagvaardig bestuur, met duidelijke mandateringen van het algemeen bestuur aan het dagelijks bestuur. Het samenspel tussen DB en AB en de ambassadeursrol van het bestuur verdient voortdurende aandacht.

Strategische communicatie

We gaan steviger inzetten op strategische communicatie en beleidsbeïnvloeding. Strategische communicatie is een instrument om tot succesvolle uitvoering van het beleid te komen.

Het valt uiteen in twee delen:

1. Richting mede overheden en besturen, zowel binnen als buiten ons waterschap (bijv. ten behoeve van de lobbyactiviteiten)
2. Richting doelgroepen en belanghebbenden in ons beheergebied waar bijv. de watertransitie samen met hen vorm gegeven wordt.

Aan de hand van een communicatiestrategie dragen we uit wat de watertransitie betekent voor bestuurders en belanghebbenden in ons gebied en hoe zij hier tijdig in hun beleid, activiteiten danwel in hun bedrijfsvoering op kunnen inspelen. Ook willen we met hulp van participatieprocessen het draagvlak in de samenleving voor ons beleid en de gebiedsgerichte aanpak vergroten. Het bestuur hecht hier grote waarde aan. We gaan onverminderd door met het geven van voorlichting over de rol en het werk van het waterschap. Hiermee positioneren we het waterschap en vergroten we de bekendheid van het waterschap.

Organisatieontwikkeling

De uitdagingen in zowel het watersysteem als de waterketen zijn fors en complex. Deze ontwikkelingen vragen veel van de organisatie. De watertransitie vraagt ook een transitie van onze organisatie. Dat kost tijd en capaciteit. We stellen prioriteiten, we leren van fouten en zoeken naar wat beter kan. We kunnen niet oneindig ambities blijven stapelen, maar moeten realistisch programmeren. We blijven flexibel en continue in ontwikkeling. We combineren praktisch vakmanschap met nieuwe technologieën en innovaties. We zijn zuinig op onze medewerkers en bieden hen een sociale en fysiek veilige werkomgeving.

Bestuur en organisatie - afspraken voor 2023 - 2027

Op het niveau van agenderen:

Bestuur

- We werken aan een goed samenspel tussen dagelijks bestuur, algemeen bestuur en de omgeving aan de hand van een dynamische strategische agenda.
- We willen het algemeen bestuur beter ondersteunen door de griffiersrol te versterken. Hiervoor werken we een voorstel uit via de P&C-cyclus.

Op het niveau van uitgangspunten:

Strategische communicatie

- We willen het ambtelijke team van bestuursondersteuning uitbreiden. Dit om portefeuillehouders te ondersteunen in de beleidsbeïnvloeding.
- We organiseren regelmatig bijeenkomsten met jongeren om in gesprek te gaan over de watertransitie. We kijken hoe we samen het waterbewustzijn onder onze inwoners en overige belanghebbenden kunnen vergroten.

Organisatie

- De directie stuurt op organisatieontwikkeling. In de P&C-cyclus wordt het bestuur op de hoogte gehouden van de organisatieontwikkeling. Indien nodig worden maatregelen vertaald naar benodigde capaciteit en tijd. De extra middelen die hiervoor nodig zijn leggen we via de P&C-cyclus aan het bestuur voor.
- We werken aan een versterking van de veiligheidscultuur. Indien nodig huren we externe expertise in. De extra middelen die hiervoor nodig zijn leggen we via de P&C-cyclus aan het bestuur voor.

Op het niveau van concrete afspraken:

Bestuur

- We blijven vernieuwen en verbeteren. Het bepalen van de uitgangspunten voor bestuurlijke vernieuwing is primair belegd bij het algemeen bestuur.

Strategische agenda

We starten deze bestuursperiode met de volgende strategische agenda. De inhoud hiervan is dynamisch. Als de actualiteit er om vraagt passen we de agenda aan. Op basis van de strategische agenda bepalen we per onderwerp hoe we de beeldvorming vormgeven.

Planning	Onderwerp
2023, 4 ^e kwartaal	Heroriëntatie programmering KRW
2024, 1 ^e kwartaal	Uitwerken doelstelling klimaatneutraal 2035
2024, 2 ^e kwartaal	Langetermijnvisie schoon water

Bijlage 1: bestaande bestuurlijke kaders van de watertransitie

Het bestuur zet de komende vier jaar accenten op de uitvoering van bestaande beleidsprogramma's. Hieronder volgt een korte samenvatting van deze kaders. Voor de volledige kaders verwijzen we naar de documenten zelf.

Waterbeheerprogramma 2022-2027

Met het [Waterbeheerprogramma 2022-2027 'Water als basis voor een toekomstbestendige leefomgeving'](#) (WBP5) is de watertransitie verankerd in het beleid van Waterschap De Dommel. Er is koers gezet naar een toekomstbestendige waterhuishouding in 2050. Daarbij is geconstateerd dat de ruimte en flexibiliteit in het huidige watersysteem onvoldoende is om de toenemende weersextremen door klimaatverandering het hoofd te bieden. Met de watertransitie werkt het waterschap aan een fundamenteel andere waterhuishouding langs de principes:

- elke druppel vasthouden en infiltreren waar die valt;
- functies passen zich aan het bodem- en watersysteem aan en
- wat schoon is moet schoon blijven.

Handelingsperspectief en een omslagpunt in 2030

De strategische visie uit het Waterbeheerprogramma en de richtinggevende principes van de watertransitie zijn vertaald naar een tactisch perspectief per gebied. In het zogenaamde '[handelingsperspectief watertransitie](#)' schetst het waterschap voor de gebieden van de hoge zandruggen, de flanken en de beekdalen het beeld van de mogelijkheden per gebied. In dit stuk maken we concreet wat de watertransitie betekent. De watertransitie raakt ons allen en kunnen we als waterschap niet alleen realiseren. Het handelingsperspectief geeft meer duidelijkheid en richting aan partners en gebruikers. Zo kunnen zij hierop anticiperen en kunnen we samen werken aan oplossingen. Ook geeft het meer duidelijkheid en richting aan de eigen organisatie. Voor de uitvoeringsstrategie, de gebiedsgerichte aanpak, ontwikkeling van beleid en instrumentarium etc.

Terug redenerend vanuit 2050 komen we tot de conclusie dat nu structurerende keuzes nodig zijn om ons watersysteem anders in te richten en daarmee toekomstbestendig te maken. Om dit vóór 2050 te kunnen bereiken is het nodig om nu aan te geven dat het anders moet. Er is geen ruimte meer voor vrijblijvendheid en vrijwilligheid. Dit noemen we het omslagpunt. Het omslagpunt is vastgesteld op het jaar 2030. Het omslagpunt markeert een duidelijke periode die iedereen tijd geeft om de bedrijfsvoering en planvorming aan te passen. En om instrumentarium te ontwikkelen. We verleiden en stimuleren onze partners in de periode tot het omslagpunt (2030) om samen met ons de nodige maatregelen te treffen. We gaan het juridisch instrumentarium aanpassen zodat vanaf 2030 strakkere regelgeving van kracht wordt. Het op tijd aankondigen van dat moment is een noodzakelijke randvoorwaarde in verband met voorzienbaarheid. De komende periode treffen we voorbereidingen in de regelgeving om te anticiperen op en duidelijkheid te bieden over dit omslagpunt.

Het rapport 'Zonder water geen later'

Het bestuur hecht naast het Waterbeheerprogramma en het handelingsperspectief watertransitie veel belang aan de gemaakte afspraken in het Breed Bestuurlijk overleg grondwater in Brabant (BBG). De Droogtecommissie heeft in 2022 het rapport '[Zonder water geen later](#)' uitgebracht, waarin zij aanbevelingen doet aan de samenwerkingspartners van het BBG voor de aanpak van structurele droogte. Het bestuur staat achter de gezamenlijke opgaven die worden benoemd. Zoals de enorme opgave om (ordegrootte) 150 miljoen m³ water te infiltreren in Brabant of 100 miljoen m³ minder water te onttrekken.

Bijlage 2: portefeuillevverdeling

De watertransitie vraagt om een integrale aanpak en aansturing door het bestuur. De kandidaat dagelijks bestuursleden omarmen dit en werken als collegiaal bestuur samen. Hiervoor is wel een portefeuillevverdeling nodig. Uitgangspunten hierbij zijn een helder takenpakket met voldoende omvang voor ieder DB-lid, maar ook voldoende checks and balances tussen de bestuursleden. Enige overlap en afhankelijkheid tussen de portefeuilles vormt een gezonde manier van besturen; daar waar dit van toepassing is, is dit cursief weergegeven. Partijen zijn tot de volgende portefeuillevverdeling gekomen. Ze hebben oog voor de integrale samenhang van opgaven en brede belangenafwegingen. Een coördinerende rol voor een portefeuillehouder betekent dat de portefeuillehouder overzicht houdt op een thema en systeemverantwoordelijke is. Omdat dit om integrale thema's en doelen gaat is het hele bestuur verantwoordelijk voor de inhoudelijke resultaten.

Portefeuillehouder	Aandachtsgebieden
	Bestuurlijke overleggen
Erik de Ridder Watergraaf	Coördinerende rol watertransitie en gebiedsgerichte aanpak (GGA) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Integrale uitwerking handelingsperspectieven ▪ GGA-aanpak overkoepelend Toezicht & handhaving Calamiteitenzorg Internationale samenwerking Communicatie Personeel en organisatie Excl. financiën Bestuurlijke vernieuwing
	GGA overleg provincie Regionaal Bestuurlijk Overleg Maas (RBOM) Uniecommissie CBCF
Mado Ruijs 1 ^e loco watergraaf	Voldoende Water <ul style="list-style-type: none"> ▪ Droogte-aanpak (incl. onttrekkingen, verdringingsreeks, beregeningsbeleid, onderbemalingen) <i>samen met Martijn*</i> ▪ Stimuleringsregelingen (stedelijk en buitengebied) ▪ Verstedelijkingsopgave (incl. Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) ▪ Afkoppelen Natuurlijk water / KRW herinrichtingsopgaven Coördinerende rol Kader Richtlijn Water Gebiedsportefeuille Hart van Brabant (Noord-West) Incl. gebiedsgerichte aanpak en RES in dit gebied Biodiversiteit
	Breed Bestuurlijk Grondwater overleg in Brabant (BBG) Uniecommissie CWS
Martijn Tholen 2 ^e loco watergraaf	Landbouwtransitie <ul style="list-style-type: none"> ▪ Water vasthouden (winterwater, infiltreren, peilverhoging, waterberging) <i>samen met Mado*</i> ▪ Vlaanderen ▪ Deltaplan Hoge Zandgronden ▪ Brabants Programma Landelijk Gebied ▪ Waterschapsverordening Gebiedsportefeuille Boven Dommel (Zuid-Oost, incl. Eindhoven) Incl. gebiedsgerichte aanpak en RES in dit gebied Fauna Beheer Eenheid en Plaagsoorten Beheer en onderhoud (beleid)

Portefeuillehouder	Aandachtsgebieden
	Bestuurlijke overleggen
	Regionaal Bestuurlijk Overleg Maas (agendalid) Waterakkoord voor de Midden- Limburgse en Noord-Brabantse kanalen (WATAK)
Bas Peeters 3 ^e loco watergraaf	Schoon water <ul style="list-style-type: none"> ▪ Langetermijnvisie op Schoon Water ▪ Waterketen ▪ KRW-maatregelen binnen de keten ▪ Circulariteit in de keten, grijswatersysteem ▪ Innovatie in de keten ▪ Preventiemaatregelen in de keten (bronaanpak) ▪ Regelgeving en vergunningen in de keten (indirecte lozingen) ▪ Ondergrondse infrastructuur (assetmanagement) ▪ Slibverwerking Noord-Brabant Coördinerende rol innovatie, circulariteit en vergunningen in de waterketen Gebiedsportefeuille Kempen (Zuid-West, incl. Veldhoven) Incl. gebiedsgerichte aanpak en RES in dit gebied Energie en klimaat
	Uniecommissie CWE Schone Maaswaterketen (Erik is ambassadeur)
Vincent Lokin 4 ^e loco watergraaf	Droge voeten <ul style="list-style-type: none"> ▪ Howabo ▪ Overige keringen ▪ Watersysteemtoets Financiën <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nederlandse Waterschapsbank ▪ Belastingen Gebiedsportefeuille Beneden Dommel (Noord-Oost) Incl. gebiedsgerichte aanpak en RES in dit gebied Grondzaken Duurzaam opdrachtgeverschap Recreatiebeleid en sportvisserij
Fabian Tijhof 5 ^e loco watergraaf	Coördinerende rol innovatie, circulariteit en vergunningen in het watersysteem Waterkwaliteit in het watersysteem <ul style="list-style-type: none"> • Aanpak door innovatie, circulariteit, regelgeving en vergunningen (waaronder bronaanpak en lozingsvergunningen) Groot project in het gebied <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pauwels Digitale transformatie en informatievoorziening <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brabants Historisch Informatie Centrum ▪ Het Waterschapshuis ▪ Waterkenniscentrum (WKC) Omgevingswet <ul style="list-style-type: none"> ▪ Participatie Dienstverlening <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aquon
	Uniecommissie CWK en Hoog Water Beschermings Programma (HWBP)

* Deze portefeuillehouders vormen op onderdelen een duo binnen het dagelijks bestuur. Dit vanwege de samenhang en afhankelijkheid met de opgave en doelen van Voldoende water met het landelijk gebied en de landbouwtransitie. Daarmee vindt er kruisbestuiving plaats en

worden de belangen in de voorbereidingen van de besluitvorming in de breedte afgewogen. Concreet betekent dit dat er afstemming is tussen Mado en Martijn op de onderdelen:

- water vasthouden en
- minder water onttrekken (de onttrekkingen).

** Deze portefeuillehouders vormen op onderdelen een duo binnen het dagelijks bestuur. Dit vanwege de samenhang en afhankelijkheid van de waterkwaliteit in het watersysteem met de waterkwaliteit van het effluent (de waterketen). Daarmee ontstaat er een gezonde manier van besturen met de juiste checks and balances. Concreet betekent dit dat er afstemming is tussen Bas en Fabian op het onderdeel:

- waterkwaliteit in het watersysteem en de waterketen, waaronder de lozingsvergunningen van het effluent, afkomstig uit de waterketen in het watersysteem.